

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Utgifter för det sociala skyddet i Sverige och Europa samt utgifternas finansiering

Ämnesområde

Nationalräkenskaper

Statistikområde

Nationalräkenskaper

Produktkod

NR0110

Referenstid

2019

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Tove Lundén
E-post	tove.lunden@scb.se
Telefon	010-479 60 08

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	4
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	5
2.4.1	Datainsamling	5
2.4.2	Mätning.....	6
2.4.3	Bortfallsuppföljning	6
2.5	Bearbetningar.....	6
2.6	Granskning.....	6
2.6.1	Granskning under direktinsamlingen	6
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden.....	7
2.6.3	Granskning av makrodata	7
2.6.4	Granskning av redovisning	7
2.7	Skattningsförfarande	8
2.7.1	Principer och antaganden	8
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	8
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	9
2.7.4	Röjandekontroll	9
3	Genomförande	9
3.1	Kvantitativ information.....	9
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	9

1 Statistikens sammanhang

Statistiken visar utgifter i Sverige för socialt skydd samt finansieringen av det sociala skyddet.

Det europeiska systemet för integrerad statistik över socialt skydd - på engelska *European system of integrated social protection statistics* (ESSPROS) - utgör ett satellitsystem till nationalräkenskaperna och utnyttjar mer detaljerad information för att möjliggöra tillräcklig detaljeringsgrad i redovisningen.

ESSPROS är en sammanställning av redan befintlig data, dvs. ingen egen undersökning leder fram till ESSPROS. Till största delen består ESSPROS av uppgifter från Nationalräkenskaperna, främst avseende offentlig sektor, vilka till stor del baseras på Räkenskapsammandrag för kommuner och regioner samt registerutdrag från ESV (Ekonomistyrningsverket).

Alla dessa undersökningar är total-undersökningar, dvs inget urval görs. Registeruppgifter samlas också in från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, ESV och Rättshjälpsmyndigheten.

Statistikens kvalitet beskrivs i kvalitetsdeklarationen som är tillgänglig via SCB:s webbplats: www.scb.se/nr0110.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna är utgifter och intäkter i miljoner kronor för offentliga och privata organ som har utgifter för socialt skydd.

I det sociala skyddet ingår kontantersättningar som exempelvis pensioner, arbetslöshetsersättning samt naturaförmåner som sjukvård, vård och stöd för äldre och funktionshindrade och barnomsorg.

I Sverige inkluderas offentliga myndigheter såsom Statliga myndigheter, sociala trygghetsfonder, kommuner och regioner. Även privata organs utgifter ingår såsom arbetsgivares sjuklöner och företag som sköter avtalspensioner.

Statistiken ska omfatta totala utgifter för socialt skydd i Sverige, inom de funktioner samt koder som är fördefinierade enligt ESSPROS manual. Samtliga förmåner fördelas över landspecifika redovisningsområden.

I sammanställningen ska det dessutom anges om förmånerna är kontantförmåner eller naturaförmåner samt om de är behovsprövade eller inte.

Utöver utgifterna ska även finansieringen av förmånerna sammanställas per redovisningsområde. Om finansieringen kommer från skatter eller sociala avgifter – eller andra intäkter.

Slutligen ska även kontantförmånerna beräknas netto – det vill säga justerat för beskattning. Eftersom beskattningen skiljer sig mellan länder behövs nettoförmåner beräknas för att göra utgifterna mer jämförbara mellan länderna.

2.2 Ramförfarande

Rampopulationen, och även observationsobjekten, är offentliga eller privata organ i Sverige som har utgifter för socialt skydd till hushåll eller enskilda personer. Produkten ska redovisa samtliga insatser från offentliga eller privata organ som syftar till att avlasta hushåll och enskilda personer från speciellt definierade risker eller att tillgodose speciellt definierade behov. Dessa organ är oftast offentliga myndigheter, men även andra organ så som privata arbetsgivare.

Då ESSPROS är en satellit till Nationalräkenskaperna hämtas uppgifter därifrån i så stor utsträckning som möjligt. Nationalräkenskaperna samlar i sin tur in data från merparten av observationsobjekten. I de fall Nationalräkenskaperna inte täcker alla utgifter för socialt skydd samlas data in via kontakt med berörda myndigheter.

Några uppgifter hämtas från myndigheternas webbplatser, men merparten av uppgifterna levereras från myndigheternas redovisningssystem främst Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Inget urval eller uteslutning görs avseende observationsobjekten. För att ta fram en fördelningsnyckel till de privata pensionerna används skattningar från det register som används i FASIT (Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar) som benämns statistiskt analysregister (STAR). STAR-registret är ett urval på ca 20 procent av befolkningen i Inkomst- och taxeringsregistret. Fördelningsnyckeln används enbart för att fördela en total uppgift från nationalräkenskaperna. Läs mer om STAR-registret på FASIT:s produktsida, www.scb.se/he0106.

För övriga delar görs inget urval eller uteslutning.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Ingen del av målpopulationen utesluts från direktinsamlingen till ESSPROS.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamling

En stor del av uppgifterna är nationalräkenskapsvariabler då ESSPROS utgör ett satellitsystem till nationalräkenskaperna. Dessa uppgifter hämtas från den interna databas där nationalräkenskaperna finns sammanställd. De uppgifter som används från Nationalräkenskaperna avser den senaste publicerade data, i detta fall sista vardagen i februari. De huvudsakliga källorna till nationalräkenskaperna gällande utgifter för socialt skydd är:

- Räkenskapsammandrag för kommuner och regioner, www.scb.se/oe0107
- Ekonomistyrningsverket, www.esv.se

I de fall där mera detaljer är nödvändiga samlas dessa uppgifter in från register hos ansvariga myndigheter så som Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten. Det är främst uppgifter som de sammanställer utifrån sina ekonomisystem. Flera av dessa uppgifter publiceras även på respektives myndighets webbplats.

- Statistik avseende arbetslöshetsersättning från Arbetsförmedlingen, www.arbetsformedlingen.se
- Statistik avseende förmåner som betalas ut av Försäkringskassan, www.forsakringskassan.se
- Statistik avseende pensioner från Pensionsmyndigheten, www.pensionsmyndigheten.se/

En mindre mängd uppgifter samlas in från ESV och Rättsmyndigheten. Kontaktpersoner hos uppgiftslämnarna kontaktas under januari månad via mail där underlag för insamlingen samt leveransavtal finns bifogat. Uppgiftslämnarna ombeds inkomma med data senast 25 februari.

Enstaka uppgifter hämtas in från Migrationsverket, Statens institutionsstyrelse, Post- och telestyrelsen, Socialstyrelsen samt Skolverket. Dessa hämtas från respektive myndighets webbplats eller årsredovisning.

Avseende avtalspensioner, används det register som används i FASIT (Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar) som benämns STAR, vilket är ett urval på ca 20 procent av befolkningen i Inkomst- och taxeringsregistret. Inga andra befintliga data finns inom detta område. Då dessa uppgifter enbart används som fördelningsnycklar bedöms täckningen som tillräcklig.

2.4.2 Mätning

Vid insamlingen från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, ESV och Rättshjälpsmyndigheten bifogas de uppgifter som myndigheten skickat in för föregående mätperiod, med nya rader för aktuell mätperiod. Myndigheterna ombeds lämna motsvarande uppgifter för aktuell mätperiod, samt vid behov revidera tidigare lämnade uppgifter. Om förmåner har tillkommit under året ombeds uppgiftslämnarna att komplettera med dessa.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Ingen bortfallsuppföljning görs inom ESSPROS. Bortfall förekommer inte i insamlingen från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, ESV och Rättshjälpsmyndigheten. I data som används från nationalräkenskaperna är det främst uppgifter som grundar sig på uppgifter från statliga myndigheter, kommuner och regioner. Inga bortfall förekommer där, förutom eventuella partiella bortfall där uppgiftlämnaden inte kunnat besvara vissa delar. Denna typ av bortfall är ovanliga och inga strategier för att minska dessa bedöms som nödvändiga.

2.5 Bearbetningar

I ESSPROS finns inget behov av kodning, imputering, kalibrering eller kompensation för partiellt bortfall. I ett fåtal fall krävs skattningar för att få fram fördelningsnycklar för att kunna fördela data i senare skede i beräkningarna. Läs mer om principer för dessa fördelningar i avsnitt 2.7.1.

Samtlig data som samlas in direkt från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten samt mindre mängd uppgifter som inhämtas direkt från Rättshjälpsmyndigheten, Socialstyrelsen, Migrationsverket, Statens institutionsstyrelse, Post- och telestyrelsen, Skolverket samt ESV sparas i datafiler. Uppgifter från nationalräkenskapernas interna databaser hämtas sedan för att komplettera data insamlade från myndigheter. All beräkning och sammanställning sker med av SCB skapade dataprogram.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under direktinsamlingen

De data som erhålls från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten granskas genom att först kontrollera att alla uppgifter är ifyllda. Sedan jämförs årets värden med föregående års insamlade värden.

Om nya förmåner har rapporterats från myndigheter behövs dessa klassificeras rätt inom ESSPROS. Detta görs ofta i samråd med

ansvarig myndighet, alternativt med hjälp av information på respektive myndighets webbplats.

För att undvika dubbelräkning görs även kontroll så att förmånen inte inkluderas i någon annan källa. Aggregerade uppgifter som hämtas från Rättshjälpsmyndigheten, Socialstyrelsen, Migrationsverket m.fl. jämförs med föregående års uppgifter som en rimlighetsbedömning.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

Uppgifter från statliga myndigheter granskas av Ekonomistyrningsverket.

Granskning sker även vid SCB när nationalräkenskaperna sammanställs.

Kommuner och regioner granskar uppgifterna till stor del redan vid ifyllandet av uppgifterna då kontroller och stora förändringar faller ut för kontroll. SCB granskar sedan det inkomna materialet på både mikro- och makronivå (rikstotal).

2.6.3 Granskning av makrodata

Granskning görs av aktuellt och reviderade referensår. Totalvärdet för enskilda förmåner granskas så att de verkar rimliga. Även resultaten på olika redovisningsnivåer och ESSPROS-kodnivå (vilket kan vara en aggregering av flera förmåner) granskas.

Vid rimlighetsgranskningen jämförs resultaten för referensåret med resultaten för närmast föregående år. Alla förändringar som överstiger +/- 20 procent kontrolleras. Vid granskningen kontrolleras vilken förmån det är som har visat på en stor förändring. Återkontakt med myndigheter eller nationalräkenskaperna görs vid behov.

Vid revideringar av tidigare referensår skapas underlag för att kunna kontrollera samtliga revideringar oavsett dess storlek.

2.6.4 Granskning av redovisning

Outputgranskningen finns formaliserad och en checklista skall prickas av innan leverans till Eurostat och publicering på SCB:s webbplats.

I outputgranskningen som görs kontrolleras att de tabeller som sammanställs till SCB:s webbplats överensstämmer med den leverans som görs till Eurostat. Det görs även rimlighets- och sambandskontroller av de tabeller som tas fram till webbplatsen. Även granskning av tabeller som används i Statistikmeddelandet görs och jämförs med de tabeller som finns på webbplatsen.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

För ett fåtal av de förmåner som ingår i ESSPROS är skattningar nödvändiga då data saknas. Det finns två olika tillvägagångssätt för detta.

Det första används då uppgifter som hämtas från nationalräkenskaperna är för grova och behöver fördelas på flera förmåner i ESSPROS. Med detta tillvägagångssätt fördelas uppgifter med hjälp av de underliggande data som används av nationalräkenskaperna och som har den detaljeringsnivån som krävs i ESSPROS.

Det andra används då tillräckligt detaljerad indata till nationalräkenskaperna inte kunnat uppdateras under senare år. I dessa fall används senast kända fördelning mellan dessa förmåner.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Nedan följer en kort beskrivning av skattningar som görs. Skattningen gäller både preliminär och slutlig statistik.

Uppgifter för primär- och regionskommunala förmåner hämtas från nationalräkenskaperna. I vissa fall är dessa uppgifter inte uppdelade på en tillräckligt fin nivå. Uppgifterna fördelas då mellan olika förmåner med hjälp av uppgifter från kommunernas och regionernas räkenskapssammandrag.

Det finns ingen uppgift om utbetald sjuklön (US) från arbetsgivarna. Denna skattas därför med hjälp av följande modell:

$$US_t = LS_t \times GS_t \times EG_t$$

LS_t = Lönesumma under år t

GS_t = Genomsnittlig sjukfrånvaro under år t

EG_t = Ersättningsgrad under år t

Lönesumma fås från Pensionsmyndigheten och avser underlag för arbetsgivaravgifter. Den genomsnittliga sjukfrånvaron hämtas från skriften, Tidsanvändning som ges ut av Svenskt Näringsliv.

Uppgiften avser arbetare och tjänstemän inom privat sektor. Vi antar att sjukfrånvaron är densamma inom offentlig sektor.

Utgiften för barnomsorg inom förskolan skattas enligt modell i ESSPROS. I nationalräkenskaperna klassificeras förskolan helt till utbildning, vilket inte inkluderas i ESSPROS. I ESSPROS räknas dock enbart delen som är allmän förskola till utbildning, övrig tid läggs till som barnomsorg. Alla barn har rätt till kostnadsfri allmän förskola tre timmar per dag (525 timmar per år) från och med höstterminen

det år då barnet fyller tre år. Andelen utbildning (AU) som ska exkluderas i ESSPROS beräknas därför enligt följande modell:

$$AU_t = \frac{(AB_t \times AT_t)}{(GV_t \times GN_t)}$$

AB_t = Andel barn i åldern 3-6 i förskola under år t

AT_t = Avgiftsfria timmar per år (allmän förskola 525 h) under år t

GV_t = Genomsnittlig vistelsetid varje vecka under år t

GN_t = Genomsnittlig närvaroveckor per år under år t

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inga osäkerhetsmått tas fram för ESSPROS. Data bygger mycket på nationalräkenskaperna och inga kvantifierbara osäkerhetsmått görs där. Den skattning som görs av enskilda variabler bedöms vara av mindre betydelse.

2.7.4 Röjandekontroll

Inte aktuellt eftersom uppgifter endast redovisas på aggregerad nivå.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Räkenskapssammandrag är en detaljerad sammanställning av kommuner och regioners bokslut som samlas in från samtliga 290 kommuner och 20 regioner. Administrativ data från Ekonomistyrningsverket avser 248 statliga myndigheter.

Detaljerade uppgifter om förmåner och dess administrationskostnader samlas in från de tre huvudsakliga källorna. Från Arbetsförmedlingen samlas uppgifter in om 32 förmåner, från Försäkringskassan samlas uppgifter in om 30 förmåner och från Pensionsmyndigheten samlas uppgifter om 17 förmåner in.

För övriga kvantitativa uppgifter som rör populationer, urval, och bortfall samt processdata rörande kodning, granskning och imputering hänvisas till dokumentationen för de uppgiftskällor som används (se avsnitt 2.4.1).

3.2 Avvikelse från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts.